

Vergaderjaar 1987–1988

20041

Regelen met betrekking tot de oprichting van de naamloze vennootschap NV SDU v/h Staatsdrukkerij/Uitgeverij (Wet NV SDU)

Nr. 6 Herdruk²

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 30 november 1987

De vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken¹ heeft de eer van haar voorlopige bevindingen omtrent dit voorstel van wet als volgt verslag uit te brengen.

1. Inleiding

De leden van de C.D.A.-fractie hadden met instemming kennis genomen van dit wetsvoorstel. In het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf (de SDU) zagen zij een Staatsbedrijf dat zich een vooraanstaande plaats in zijn bedrijfstak verworven had en dat meer en meer volgens bedrijfseconomische maatstaven was gaan functioneren. Zij beschouwden het wetsvoorstel als een logische ontwikkeling in deze lijn, leidend tot volledige privatisering als sluitstuk daarvan.

Intussen behoudt de regeling, die neergelegd is in het Reglement van 1947 haar geldigheid tot op het moment dat de beoogde wet in werking treedt. Daarom toonden deze leden zich verwonderd over de opmerking in de memorie van toelichting, dat de overheid in toenemende mate opdrachten rechtstreeks bij particuliere bedrijven plaatst. Is dat niet in strijd met het reglement? Ook de memorie van toelichting zelf zegt (zie blz. 3 onder 2) uitdrukkelijk dat de ministers, op grond van het reglement, gehouden zijn, al hun drukwerk door het Staatsbedrijf te laten verzorgen. Of is het maar slecht gesteld met het «daadwerkelijk naleven» (deze term gebruikt de regering op blz. 4) van het reglement? Daarop wijst de opmerking in het jaarverslag van de SDU over 1986, waar staat dat de huidige opdrachtgevers het bedrijf in toenemende mate zien als één van hun vele leveranciers op grafisch gebied. Hoe kon dat gebeuren? Ziet de ministerraad niet toe op de naleving van dit toch door hemzelf vastgestelde Reglement?

De zekerheden, die de Staat jegens een contractspartij wil verkrijgen zullen contractueel bedongen moeten worden, aldus de memorie van toelichting (blz. 2). In het algemeen is dat waar, maar in dit bijzondere geval, zo zeiden de leden van de C.D.A.-fractie, zouden er ook zekerheden in de statuten (of zelfs in de wet) neergelegd kunnen worden. Zij dachten daarbij in het bijzonder aan de waarborgen voor ononderbroken drukwerkvoorziening voor de officiële publicaties. Ook in de waarborg tot geheimhouding zou statutair in plaats van contractueel voorzien kunnen worden.

¹ Samenstelling:

Leden: Stoffelen (PvdA), Van der Sanden (CDA), Rienks (PvdA), Hermans (VVD), Hennekam (CDA), voorzitter, Lauxtermann (VVD), Mateman (CDA), Niessen (PvdA), Van der Burg (CDA), Krajenbrink (CDA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Hummel (PvdA), Wiebenga (VVD), ondervoorzitter, Van der Heijden (CDA), Franssen (VVD), Kohnstamm (D66), De Cloe (PvdA), Van den Berg (SGP), Wolffensperger (D66), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Koetje (CDA), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), Hageman (PvdA). Plv. leden: Van Es (PSP), Frissen (CDA), Alders (PvdA), Te Veldhuis (VVD), Hermes (CDA), Dijkstal (VVD), Van Amelsvoort (CDA), Lilipaly (PvdA), De Kwaadsteniet (CDA), Borgman (CDA), De Visser (PvdA), Schaefer (PvdA), Korthals (VVD), Tegelaar-Boonacker (CDA), Lankhorst (PPR), Nypels (D66), Castricum (PvdA), Leerling (RPF), Engwirda (D66), De Hoop Scheffer (CDA), Schutte (GPV), Van Otterloo (PvdA), Buurmeijer (PvdA).

² Herdruk wegens toevoeging van de bijdragen van de fractie van de RPF.

Contracten zijn opzegbaar. De mogelijkheid van opzegging kan men met veel waarborgen omringen, maar niet ontlopen. Een regeling in de statuten lijkt dus meer zekerheid te bieden. De aan het woord zijnde leden vroegen daarom of de regering overwogen had, de bedoelde zekerheden in de statuten neer te leggen en, zo ja, waarom zij deze gedachte verworpen had.

Ook vroegen deze leden waarom de regering voor regelmatig voorkomende, geheime drukwerken (examenopgaven) niet ook in een raamovereenkomst voorziet. Daaraan knoopten zij de vraag vast, welk drukwerk gegevens bevat die vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer niet buiten de overheid mogen komen.

De bijzondere taken van de SDU in de officiële publicaties zullen het bedrijf niet verhinderen, met succes op de particuliere markt te werken, zo zegt de memorie van toelichting. De leden van de C.D.A.-fractie wezen erop dat dit betekent, dat de staat prijzen inclusief winst moet gaan betalen. Zij vroegen hoe de Staat in de bestaande situatie voor deze publicaties betaalt en of de beoogde wijziging een budgettaire last mee zal brengen.

Het bovengenoemde jaarverslag laat zien dat de omzet van het bedrijf in dat jaar nog is toegenomen, terwijl er minder uitbesteed werd. De eigen produktie steeg dus nog iets sterker dan de omzet. Daarnaast stegen de personeelskosten vrijwel niet en daalde de som der bedrijfslasten. Is deze ontwikkeling, zo vroegen de leden van de C.D.A.-fractie, reeds het gevolg van een meer markt-conform beleid inzake prijzen en kosten?

De afzonderlijke verantwoordelijkheid van elke minister kan klaarheid scheppen in de verhoudingen in het oog van de buitenwereld, aldus de memorie van toelichting. De leden van de C.D.A.-fractie hadden de indruk dat er in de bestaande situatie onduidelijkheid kan bestaan, als de SDU een produkt beneden de kostprijs op de markt brengt, daartoe verzocht en in staat gesteld door een subsidie van het betrokken ministerie, bedoeld om een bepaald produkt een ruime verspreiding te bezorgen. De buitenwereld, in het bijzonder de uitgeverwereld, kan dan de indruk krijgen dat de SDU oneerlijke concurrentie bedrijft. In dit opzicht zou de nieuwe situatie inderdaad duidelijkheid kunnen scheppen, aldus deze leden. Of heeft de regering hier, zo vroegen zij, duidelijkheid op een ander terrein op het oog?

Enkele functies zijn volgens de memorie van toelichting zwak ontwikkeld. Dit slaat met name op de commerciële functie en op de acquisitie. Vooruitlopend op de verzelfstandiging wordt nu al gewerkt aan de ontwikkeling van deze functies. Dit leek de leden van de C.D.A.-fractie verstandig. Deze leden vroegen op welke wijze de SDU aan deze ontwikkeling werkt en hoe de ervaringen daarmee tot nu toe zijn. Is het bedrijf van plan de naam SDU te blijven voeren?

De leden van de C.D.A.-fractie wezen op nog een andere voorwaarde die vervuld moet worden, wil het bedrijf de overgangsfase met succes doorstaan. Zij doelden op de omvang van de orderportefeuille, voor zover die van de rijksoverheid afhankelijk is. Het leek deze leden van groot belang dat de SDU zich voorhands verzekerd kan weten van voldoende orders van overheidszijde om de overgang te kunnen maken van de beschermde positie als vaste leverancier van de overheid naar een positie in de felle wind van de concurrentie. Deze leden vroegen of daarover afspraken gemaakt of toezeggingen gedaan waren, anders dan de raamovereenkomst met betrekking tot de officiële stukken.

Het was de leden van de C.D.A.-fractie opgevallen dat er (in het laatste deel van de inleiding) verwezen wordt naar artikel 11 van het Besluit privaatrechtelijke rechtshandelingen. Dit besluit telt echter slechts vijf artikelen. Deze leden dachten te mogen aannemen dat hier artikel 1 bedoeld is.

De leden, behorende tot de fractie van de P.v.d.A. toonden zich enigszins verbaasd over het late tijdstip waarop dit wetsvoorstel werd ingediend, een en ander gelet op de datum waarop – conform de betreffende regeringsbeslissing van 25 april 1986 – de verzelfstandiging van de SDU zou moeten ingaan. Zij vroegen waaraan de opgetreden vertraging dient te worden geweten, welk tijdpad de regering voor ogen staat indien de verzelfstandiging per 1 januari 1988 niet haalbaar zal blijken en of er op dit moment overigens nog omstandigheden in het geding zijn die het verzelfstandigingsproces zouden kunnen vertragen?

Aan het begin van hun bijdrage aan dit overleg wensten de leden van de P.v.d.A.-fractie hun waardering kenbaar te maken voor de wijze waarop de ambtelijke medewerkers van de SDU zich gedurende zo'n lange reeks van jaren van hun taken gekweten hebben. Des te meer betreurden zij het, dat de rijksoverheid, zeker gedurende de laatste jaren en in strijd met de daarvoor bestaande regelgeving, haar verantwoordelijkheid voor het bedrijf niet steeds ten volle heeft genomen. De genoemde leden zouden deze zienswijze later in dit verslag toelichten.

Overigens veronderstelden zij het als bekend dat de fractie waarvan zij deel uitmaken ter zake van verzelfstandiging en/of privatisering geen dogmatisch standpunt inneemt. Wanneer daarvoor goede gronden aangevoerd kunnen worden, zijn deze leden dan ook op voorhand geen tegenstander van een ontwikkeling zoals thans bij de SDU wordt voorgesteld. Echter, de wel in zeer algemene termen vervatte motivering die aan de aanvankelijke verzelfstandiging, doch latere privatisering van de SDU wordt gegeven, moet bepaald als «mager» worden aangeduid – ook nadat enigszins tegemoet is gekomen aan de constatering van de Raad van State, dat de argumentatie op dit punt «nagenoeg geheel ontbreekt» – en zou daardoor de indruk kunnen wekken wél dogmatisch van aard te zijn! Kan de regering overigens meedelen via welke constructies in de ons omringende landen het vanwege de centrale overheid aangeboden materiaal wordt gedrukt?

Ter zake van het besluit van de ministerraad de SDU te verzelfstandigen door middel van het omzetten van het staatsbedrijf in een privaatrechtelijke rechtspersoon, i.c. een structuurvennootschap met de Staat als enige aandeelhouder, stelden de genoemde leden de vraag waarom besloten is de drukkerij en uitgeverij in één NV samen te brengen. Ze vroegen in dit verband een reactie van de regering op de navolgende suggestie in het advies van de Interdepartementale Begeleidingscommissie Privatisering (IBP) betreffende het rapport van de werkgroep privatisering Staatsdrukkerij en -Uitgeverijbedrijf: «Gezien de bestaande verschillen in rentabiliteit en «homogeniteit» van deze onderdelen zou bij de voorbereiding van de NV moeten worden bezien of splitsing van deze functies in afzonderlijke BV's (onder één holding) de voorkeur verdient. Een dergelijke organisatiestructuur is ook in de particuliere sector gebruikelijk en zou in de toekomst samenwerkingsvormen met bestaande particuliere bedrijven kunnen vergemakkelijken».

De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden het op prijs stellen nader inzicht te verkrijgen in de positie die de SDU op de markt van het grafisch en uitgeversbedrijf inneemt. In dit verband vroegen zij de regering aan te geven of en in hoeverre de in de brief van de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken van 3 september 1986 aangekondigde «fasering in de commerciële verzelfstandiging» is aangebracht «zodat al voor 1988 geleidelijk een meer open opstelling van het bedrijf naar de particuliere markt en van de particuliere markt naar de overheid mogelijk wordt»? In hoeverre is inmiddels, in de huidige voorbereidingsfase naar de verzelfstandiging, gewerkt aan verbetering van de in het advies van de IBP gesignaleerde tekorten, bij voorbeeld met betrekking tot de relatief beperkt ontwikkelde commerciële beleidsfunctie en acquisitiefunctie van het bedrijf, de te sterk geverticaliseerde organisatiestructuur, de relatief zware indirecte overhead en het te zwakke middenkader? In dit verband

verwezen zij ook naar de opmerking van de IBP, dat het gewenst is, «dat de nieuwe NV op het moment van verzelfstandiging bedrijfseconomisch en commercieel op «gezonde benen» staat».

Daarnaast vroegen deze leden, daarbij verwijzend naar de brief van de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken van 3 september 1986 over de privatisering van de huisdrukkerijen, naar de stand van zaken met betrekking tot de uitbesteding van de grafische en huisdrukkerij-activiteiten en die van de uitgeverij-activiteiten bij de centrale overheid. Hebben alle ministers inderdaad vóór 1 januari 1987 een uitbestedingsplan opgesteld; in welke uitvoeringsfase verkeren deze plannen; mag verwacht worden dat de einddatum van 1 januari 1990 wordt gehaald en in hoeverre is de verzelfstandigde SDU hierbij in het geding? Wat dit laatste betreft verwezen zij naar de brief van de Raad van Advies en Toezicht op het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf, waarin met het adviesbureau Van de Bunt geconstateerd wordt «dat de SDU een toegespitste kennis en ervaring heeft op dit gebied van de behoeften van overheden en daaraan gelieerde instellingen en bedrijven en dat gerichte aandacht voor dit karakteristieke marktsegment aanbevelingswaardig blijft, hetgeen in het bijzonder geldt voor de uitgeversactiviteiten». Betekent dit dat de SDU ook in de overgangsfase naar en de beginfase van de verzelfstandiging van centrale overheidsorganen een faire kans krijgt? Anderzijds wezen deze leden op het gevaar dat de verzelfstandiging van de SDU en opheffing van de winkelnering juist aanleiding kan geven tot uitbreiding van de activiteiten van de huisdrukkerijwerkzaamheden. Heeft de regering het advies opgevolgd uit het Eindrapport van de werkgroep privatisering SDU, namelijk om in de besluitvorming de privatisering SDU en die van de huisdrukkerij te koppelen?

De leden van de P.v.d.A.-fractie betreurden het, dat op belangrijke onderdelen van het gestelde onder 2 in het advies van de Raad van State door de regering onvoldoende werd ingegaan. Een nadere uiteenzetting over de voordelen, verbonden aan een spreiding van de verantwoordelijkheid voor de productie en verspreiding van overheidspublicaties over alle ministers zagen deze leden met belangstelling tegemoet, zo ook een nadere rapportage over de voortgang die inmiddels is geboekt bij de uitwerking van het voorstel inzake de wijze waarop in de toekomst het drukken en uitgeven van officiële publicaties contractueel zal worden geregeld. Zou overigens nader kunnen worden aangegeven of, en zo ja, op welke wijze het Rijksinkoopbureau in de toekomst betrokken zal worden bij het «inkopen» van diensten in de grafische en uitgeverijsector? Kan ook worden aangegeven welke extra kosten voor de Staat zullen ontstaan wanneer de verzelfstandigde SDU een reële marktprijs gaat vragen voor de officiële publicaties, die momenteel immers tegen niet-kostendekkende tarieven worden verzorgd? Ligt het daarbij in de bedoeling op dit terrein het profijtbeginsel te gaan toepassen, i.c. de extrakosten te gaan verhalen op de gebruikers?

Voorts vroegen deze leden de regering op welke wijze de bescherming van privacy-gevoelige informatie bij de verzelfstandigde SDU zal worden geregeld. Zij constateerden, dat in de brief van de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken van 3 september 1986 wordt vastgesteld: «Voor de officiële publicaties en het geheime drukwerk ten behoeve van de Staten-Generaal en de Staat wordt de garantie van een ononderbroken drukwerkvoorziening en geheimhouding, bij de omzetting van de SDU in een privaatrechtelijke rechtspersoon bij contract met deze rechtspersoon geregeld». In de memorie van toelichting bij het onderhavige wetsvoorstel wordt daaraan nog toegevoegd dat voor het overige drukwerk telkens zonodig «in iedere afzonderlijke overeenkomst een geheimhoudingsbepaling» wordt opgenomen. Deze leden toonden zich geïnteresseerd in een antwoord op de vraag welke stukken, waarop de geheimhoudingsplicht betrekking heeft wél en welke niet onder de raamovereenkomst zullen vallen. Hadden zij het goed begrepen, dat alle officiële publicaties waarbij

een ononderbroken drukwerkvoorziening gewaarborgd dient te zijn, in ieder geval onder deze overeenkomst worden gebracht? Voorts vroegen zij of met betrekking tot de ononderbroken drukwerkvoorziening ten behoeve van regering en Staten-Generaal wordt voorzien in waarborgen voor noodsituaties. Zij vroegen daarbij om een reactie op een suggestie van de IBP om voor zulke noodsituaties eveneens een contract af te sluiten met een ander bedrijf of op de mogelijkheid dat de SDU «zelf een contract ter zake met derden afsluit».

Indien op dit terrein binnen de voorgestelde raamovereenkomst geen waterdichte garanties kunnen worden gekregen, waarom is dan de voorkeur gegeven aan deze privaatrechtelijke constructie inzake de vervaardiging van dit zeer specifieke drukwerk, zo vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie. Zij verzochten de regering uiteen te zetten, waarom niet aan een steviger constructie ten aanzien van de ononderbroken drukwerkvoorziening en de geheimhouding, zoals het statutair vastleggen van een dergelijke garantie of de vorm van een wettelijk vastgelegd wederzijds contract de voorkeur wordt gegeven. In dit verband kwam bij deze leden de vraag op of het voor de regering denkbaar is dat in een verdere toekomst deze specifieke activiteit wordt uitbesteed aan een ander bedrijf dan de SDU.

Eerder reeds maakten de leden behorende tot de P.v.d.A.-fractie kenbaar van mening te zijn, dat de rijksoverheid gedurende de laatste jaren haar verantwoordelijkheid voor de SDU niet steeds ten volle heeft willen nemen. Deze leden wezen in dit verband op de inhoud van een schrijven dat de Bijzondere Commissie van de SDU op 18 augustus van dit jaar aan de vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken richtte en waarin nog eens werd gewezen op haar brief van 27 november 1985 waarin zij «haar bezorgdheid uit over de afkalving van ons orderpakket. Dit tegen de geldende regels en de kabinetsgarantie in». De genoemde leden willen op dit punt een uitvoerige toelichting van de regering tegemoet zien, waarin zo concreet mogelijk wordt aangegeven waarom, zoals gesuggereerd, stelselmatig en zonder enige sanctie, bestaande regels en een herhaalde garantie met voeten zijn getreden. Welke omzetting heeft dit, zowel kwantitatief als kwalitatief, voor de SDU betekend? Zij verzochten daarbij ook om een reactie op de constatering in het Eindverslag van de werkgroep privatisering SDU dat overheidsorganen en -instellingen zich in toenemende mate onttrokken aan de verplichte winkelnering, terwijl de SDU «de vrijheid werd onthouden zich op de particuliere markt te begeven». Is het waar dat de betrokkenen inmiddels minstens voor de helft grafische en uitgeverij-activiteiten buiten de SDU om laten uitvoeren?

In de genoemde brief van de Bijzondere Commissie van de SDU wordt gewag gemaakt van het feit dat een door de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken aanvankelijk aangezochte voorzitter van de te vormen Raad van Commissarissen voor deze eer heeft bedankt. De reden hiervoor is, aldus de Bijzondere Commissie, «direct terug te brengen op de waarborgen die de overheid zou moeten bieden en die het bedrijf als verzelfstandigde onderneming nodig heeft om zich te kunnen handhaven en ontplooien». Om soortgelijke redenen zouden inmiddels ook de voorzitter en een lid van de Raad van Advies en Toezicht hun functie ter beschikking hebben gesteld.

De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden een nadere toelichting op hetgeen door de Bijzondere Commissie ter zake wordt aangevoerd op prijs stellen, te meer waar naar hun weten de Raad van Advies en Toezicht in positieve zin over de verzelfstandiging heeft geadviseerd. Mag er overigens van worden uitgegaan, zo vroegen deze leden, dat de heer Van Dijke, die thans bereid is gevonden het voorzitterschap van de (voorlopige) Raad van Commissarissen op zich te nemen, de zorgen van de aanvankelijk beoogde voorzitter niet deelt? Waarom is voor het voorzitterschap van de (voorlopige) Raad van Commissarissen niet iemand met grote ervaring in het bedrijfsleven aangezocht? Had dit, gegeven de stap die de SDU gaat maken, niet veel meer voor de hand gelegen?

Enigszins verwonderd hadden deze leden kennis genomen van de teksten in het nader rapport en in de memorie van toelichting over de beslissing dat «binnen vijf jaar na de verzelfstandiging» de aandelen van de SDU op de kapitaalmarkt zullen worden aangeboden. Waarom, zo vroegen deze leden, is dit besluit alleen in de memorie van toelichting en niet in de wettekst zelve opgenomen? Impliceert de daarover in de brief van de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken van 3 september 1986 geformuleerde randvoorwaade, namelijk dat de aandelen op de kapitaalmarkt worden aangeboden «in een zodanig proces dat er geen nadelen voor het bedrijf of voor de Staat uit voort zullen komen», en die in de memorie van toelichting wordt herhaald, dat het denkbaar is dat daardoor de termijn van vijf jaar eventueel opgerekt zou kunnen worden? Kan ook worden gegarandeerd, dat voordat de Minister van Binnenlandse Zaken, op grond van artikel 44 van de Comptabiliteitswet 1976 en artikel 11 van het Besluit privaatrechtelijke rechtshandelingen, met toestemming van de Minister van Financiën, in overeenstemming met de Minister van Economische Zaken en na overleg met de Raad van Bestuur van de NV SDU, aandelen op de kapitaalmarkt aanbiedt, de regering de instemming van de Kamer vraagt? Deze leden stelden deze vraag met nadruk, omdat zij zich met de Raad van State afvragen «waarom niet wordt voorzien in een voorafgaand overleg met de Staten-Generaal over een besluit tot overdracht van de aandelen». De opmerking in het nader rapport: «De Tweede Kamer zal daarna over de besluitvorming worden ingelicht», komt hieraan niet tegemoet, zo stelden deze leden.

Daarnaast herinnerden de genoemde leden aan een opmerking, die ook door de Raad van State wordt geciteerd uit een brief van 3 maart 1986 van de Raad van Advies en Toezicht en die luidt: «Het geprivatiseerde bedrijf moet (na omzetting in een structuurvennootschap) laten zien wat het kan en wat het waard is, voordat wordt besloten in hoeverre en op welke wijze de aandelen aan derden kunnen worden uitgegeven». Omdat in het nader rapport niet rechtstreeks wordt ingegaan op de uitnodiging van de Raad van State hierop te reageren, vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie of de regering de geciteerde zienswijze deelt. Kan de regering instemmen met hun opvatting dat het daarom ongewenst is, dat reeds snel na de verzelfstandiging zal worden overgegaan tot verkoop van onderdelen van de SDU?

De leden van de P.v.d.A.-fractie wilden niet verhehlen, dat er over de voorgenomen «tweede stap» nogal wat vragen bij hen bestaan. Zij achten het gevaar reëel, dat de SDU niet voldoende kansen zal krijgen om zich zelfstandig een plaats op de markt te verwerven. Die zorg was hen met name ingegeven door de wetenschap dat ten minste in kringen van de kleinste regeringspartij ideeën bestaan om de SDU zo snel als mogelijk uit te verkopen. Ze hoopten overigens dat de regering hun vrees in deze zou kunnen wegnemen en waren in dit verband benieuwd naar de positie die de voorzitter van de (voorlopige) Raad van Commissarissen ter zake inneemt.

De leden van de V.V.D.-fractie deelden mee op zichzelf een warm voorstander te zijn van privatisering van de SDU. Zij hadden echter voorlopig nog twijfels over de vraag of de regering wel de juiste vorm van privatisering heeft gekozen.

Deze leden achtten het voor een betere beoordeling van dit wetsvoorstel van cruciaal belang om te weten of een verzelfstandigde en later geprivatiseerde NV SDU op de grafische/uitgeverijmarkt voldoende overlevingskansen zou kunnen hebben. Vooraleer zij daar meer specifiek op wilden ingaan, stelden zij de prealabele vraag of bij de voorbereiding van deze operatie ooit de mogelijkheid aan de orde was geweest het bedrijf niet te verzelfstandigen, maar te verkopen aan bij voorbeeld één der gezonde particuliere bedrijven die reeds op deze markt werkzaam zijn. Zo ja, waarom is die mogelijkheid niet nader uitgewerkt. Is de regering bereid alsnog op die mogelijkheid in te gaan?

De leden van de V.V.D.-fractie zouden in dit verband van de regering willen vernemen hoe zij denkt over hun suggestie de Algemene Rekenkamer, in te schakelen ten einde over een en ander een duidelijker beeld te kunnen krijgen. Deze vraag gold zowel de verkoop voor het bedrijf in zijn geheel als de eventuele verkoop van onderdelen van de SDU.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen de regering om in dit verband de situatie te schetsen op de markt voor grafische en uitgeverijproducenten in het algemeen en daarbij aan te geven in hoeverre er ruimte is voor toetreders. Is er sprake van onder- dan wel overcapaciteit in verhouding tot de vraag?

Is de concurrentie hevig? Wat is de winstpositie van de belangrijkste concurrenten? Is er een marktstrategie ontwikkeld? Zo ja, op basis van welke gegevens?

Ten aanzien van de levensvatbaarheid van de SDU zouden deze leden zich een beeld willen vormen van de voorwaarden, waaraan een toetreders tot de markt voor grafische en uitgeverijproducten moet voldoen om voldoende overlevingskansen te hebben. In het bijzonder ging het hen hierbij om de volgende vragen. Hoe was het verloop gedurende de laatste drie jaren van het cliëntenbestand en welke waren daarvan de financiële consequenties? Hoe veel en wat voor cliënten hebben zich eventueel van de SDU afgewend en waarom? Welke nieuwe opdrachtnemers heeft de SDU de afgelopen drie jaren verworven, en met welke financiële consequenties?

Op welke concrete informatie is de omzet- en winstverwachting, die aan het onderhavige wetsvoorstel ten grondslag ligt gebaseerd? Hoe luidt die omzet- en winstverwachting? Waarom zijn geen balansgegevens aan de memorie van toelichting toegevoegd? Kunnen deze alsnog worden overgelegd? Is onderzoek verricht naar het imago van de SDU bij de huidige en mogelijke toekomstige afnemers van de zelfstandige SDU? Zo ja, hoe ziet dat beeld er uit en welke conclusies dienen daaraan te worden verbonden voor de toekomstige orderpositie?

De leden van de S.G.P.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel inzake de privatisering van de SDU. Deze leden achtten een volledige privatisering wenselijk onder voorwaarde dat adequate waarborgen gevonden worden voor zowel de ononderbroken drukwerkvoorziening als voor de geheimhouding van de inhoud van de voor de rijksoverheid te vervaardigen drukwerken. Dat dergelijke garanties langs contractuele weg bij de op te richten NV SDU bedongen dienen te worden, in de vorm van een raamovereenkomst achtten deze leden aanvaardbaar. Zij merkten echter op dat de Kamer nog niet op de hoogte is gesteld van de in voornoemde raamovereenkomst vast te leggen hoofdlijnen van de rechtsverhouding tussen de Staat en de NV SDU, en dat de Kamer derhalve niet in staat is te komen tot een onafhankelijke oordeel met betrekking tot de vraag of zowel de ononderbroken drukwerkvoorziening als de geheimhouding adequaat geregeld zijn. De hier aan het woord zijnde leden verzochten de regering derhalve inzicht te verschaffen omtrent de inhoud van de raamovereenkomst.

Voorts merkten deze leden op dat het blijkbaar de bedoeling is dat deze raamovereenkomst per ministerie door middel van een separate overeenkomst met de NV SDU in detail wordt uitgewerkt. Deze leden vroegen zich af of het niet mogelijk en wenselijk is een standaardovereenkomst te ontwerpen voor alle participanten de Staat betreffende, danwel dergelijke gedetailleerde overeenkomsten via één orgaan van de Staat, te weten het Ministerie van Binnenlandse Zaken tot stand te doen komen.

Tevens vroegen de hier aan het woord zijnde leden welke de inhoud is van de overeenkomst tussen De Nederlandsche Bank en Joh. Enschede en Zonen betreffende de levering van waardepapieren, in casu bankbiljetten. In hoeverre is sprake van een afwijkende regeling ten opzichte van het onderhavige wetsvoorstel, zo vroegen deze leden?

Het lid van de G.P.V.-fractie kon instemmen met het kabinetsbeleid het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf te verzelfstandigen en te privatiseren. Hij gevoelde wel de behoefte op te merken dat een continuering van de ruim 170-jarige relatie tussen dit bedrijf en de overheid bij hem evenmin op grote bezwaren zou zijn gestuit. Een dwingende noodzaak om tot privatisering over te gaan was naar zijn oordeel nauwelijks aanwezig.

Van bijzonder belang is de noodzakelijke regeling van het drukken en uitgeven van zogenaamde officiële publicaties. In een raamovereenkomst zijn bepalingen opgenomen zowel ten aanzien van een ononderbroken drukwerkvoorziening als ten aanzien van de geheimhouding. Hoewel voor officiële publicaties continuering van de relatie met de SDU alleszins begrijpelijk is, mag toch de vraag worden gesteld of ook overwogen is aan andere drukkerijen/uitgeverijen dit werk op te dragen. Is aan andere bedrijven gelegenheid geboden ter zake een offerte te doen?

Het lid van deze fractie merkte op dat thans het hele spectrum van overheidspublicaties in enkele winkels van de Staatsdrukkerij/Uitgeverij aan het publiek wordt aangeboden. Hoe zal dit in de toekomst zijn? Zal de directe beschikbaarheid van overheidspublicaties geen gevaar lopen als de NV SDU slechts eigen uitgaven (inclusief de zogenaamde officiële publicaties) in genoemde winkels zal aanbieden?

Het lid van de G.P.V.-fractie vroeg in hoeverre losmaking van de band overheid-SDU een stimulans zal zijn voor de ontwikkelingen van eigen, departementale huisdrukkerijen en -uitgeverijen. Hoe oordeelt de regering over een dergelijke mogelijke ontwikkeling?

Het lid van de G.P.V.-fractie achtte het een goede zaak dat statutair beschermingsmaatregelen tegen een ongewenste overval zijn getroffen. Hij veronderstelde dat een verkoop van de NV SDU aan een ander bedrijf evenwel niet geheel uitgesloten is. Welke consequenties zal een overname door bij voorbeeld een buitenlands bedrijf hebben of moeten hebben voor de nu gesloten raamovereenkomst?

Het lid van de R.P.F.-fractie had met instemming kennis genomen van het wetsvoorstel tot verzelfstandiging en latere (volledige) privatisering van het huidige Staatsbedrijf Staatsdrukkerij en Uitgeverij (SDU). Herhaaldelijk had hij zich in het verleden in positieve zin uitgelaten over het afstoten van taken, die nu door de overheid worden uitgevoerd, maar die evengoed en wellicht beter door bedrijven en/of instellingen in de particuliere sector kunnen worden vervuld. Hij meende dat dit zeker het geval is bij het merendeel van de activiteiten, waarmee de SDU zich bezighoudt. Overigens kon dit lid zich vinden in de door de regering aangevoerde redenen voor verzelfstandiging. Enig voorbehoud zou kunnen gelden ten aanzien van het waarborgen van een ononderbroken drukwerkvoorziening ten aanzien van officiële publikaties en van de geheimhouding van de inhoud van voor de Staat te vervaardigen drukwerk. Hieromtrent zal een raamovereenkomst tussen de Staat en de NV SDU worden gesloten. In welk stadium van voorbereiding bevindt zich deze overeenkomst? Zijn daarin ook bepalingen opgenomen omtrent te treffen veiligheidsvoorzieningen voor geheim en waardedrukwerk? Gesteld, dat na de verzelfstandiging, c.q. privatisering het Rijk elders goedkoper voor deze publikaties en drukwerken terecht kan, bestaat deze mogelijk dan, of zal nu een langlopend contract worden afgesloten? De memorie van toelichting meldt, dat enkele functies bij het Staatsbedrijf, zoals de commerciële en de acquisitiefunctie zwak ontwikkeld waren. Onder andere uit «in Druk» no. 1 van juni 1987, het nieuwe huisorgaan van SDU, blijkt dat de verkoopstaf met extra personeel is en/of wordt versterkt. Welke verwachting heeft de staatssecretaris ten aanzien van de termijn, waarop eerder genoemde functies sterk genoeg zullen zijn om de concurrentie op de grafische markt aan te kunnen?

Het R.P.F.-fractielid had zowel uit de brief van 3 september 1986 (Tweede Kamer, 1985-1986, 17 938 nr. 23) als uit de memorie van toelichting begrepen, dat binnen vijf jaar na de verzelfstandiging de

aandelen zullen worden afgestoten. Betekent dit dat de Staat dan in het geheel geen aandeelhouder meer zal zijn of dat slechts een minderheids-pakket in de op te richten NV SDU in handel van de rijksoverheid zal blijven? Aan welke criteria zal het tijdstip van overdracht getoetst worden?

2. De financiële positie van de SDU

Aan het einde van de tweede alinea onder dit hoofdstuk staat, zo signaleerden de leden van de C.D.A.-fractie, dat «deze relatie geen bezwaren van belangrijke omvang opgeleverd» heeft. Het was deze leden niet duidelijk welke relatie hier bedoeld werd. Zij vroegen om verduidelijking. De regering schrijft hier over bezwaren die deze relatie gehad zou kunnen hebben. Ook deze opmerking was de aan het woord zijnde leden niet duidelijk. Wat voor bezwaren had zij hier op het oog?

De leden van de C.D.A.-fractie informeerden, welke uitgangspunten de regering denkt te hanteren bij de opstelling van de openingsbalans. Waarom moet deze balans de «marktconforme waarde» van hetgeen de Staat inbrengt weergeven en niet de boekwaarde die resulteert als men op de aanschaffingen de gebruikelijke bedrijfseconomische waardering-regels toepast? Of bedoelt de regering hetzelfde? Is de zinsnede over een «kritische bezinning» op de kosten ingegeven door het vermoeden, dat de thans gemaakte kosten niet allemaal «bedrijfsinherent» met andere woorden ten dele onnodig hoog zijn? De boven aangehaalde mededeling inzake het verloop van de kosten in 1986 geeft voedsel aan dit vermoeden. Zo niet, wat wordt dan met deze bezinning beoogd?

Met belangstelling hadden de leden van de P.v.d.A.-fractie kennis genomen van de beschouwing in deze paragraaf, die naar hun oordeel echter dermate globaal van karakter is, dat zij daar vooralsnog niet dan in algemene zin op konden reageren. Omdat zij spoedig wel in de gelegenheid gesteld wensten te worden om dieper en meer gedetailleerd op een en ander in te gaan, nodigen zij de regering uit in de memorie van antwoord zo concreet mogelijk mee te delen op elke wijze de regering de verzelfstandigde SDU een dergelijke financiële basis denkt te geven, zodanig dat ervan mag worden uitgegaan, dat de «sprong» naar de markt althans in financieel opzicht niet tot onnodige problemen zal leiden. Deze leden gingen er zonder meer vanuit dat zeer tijdig inzicht kan en zal worden gegeven in de samenstelling van de openingsbalans. Kan overigens, zo vroegen zij verder, worden aangeduid of, en zo ja, welke problemen ter zake nog tot een oplossing moeten worden gebracht? Spelen daarbij beperkingen van budgettaire aard een rol van betekenis?

De twijfels van de leden van de V.V.D.-fractie omtrent de juiste keuze van de vorm van privatisering van de SDU was, zo deelden deze leden mee, mede ingegeven door de zwakke commerciële en acquisitiefunctie van de SDU als gevolg van de uitzonderlijke, relatief beschermde marktsituatie waarin de SDU tot nog toe heeft kunnen functioneren. De leden van deze fractie vroegen zich af of, in een overbelaste grafische aanbodemarkt, een dergelijke achterstand op korte termijn wel zou kunnen worden ingehaald. Zij hadden in dit verband nog enkele vragen. Is de kwaliteit van het huidig management in het algemeen voldoende toegesneden op het «runnen» van een particulier bedrijf? Zo ja, waaruit blijkt dat? Is daarover bij derden advies gevraagd? Zo neen, waarom niet?

Op welke wijze is tot dusverre in concreto gewerkt aan versterking van de commerciële en de acquisitie-functie? Hoeveel extra personeel is daarvoor aangetrokken? Wat is, globaal gesproken, hun ervaring? Is het waar, dat een in eerste instantie aangezochte, geschikte kandidaat-voorzitter voor de Raad van Commissarissen zich, na kennisneming van financiële en te verwachten omzetgegevens, heeft teruggetrokken? Zo ja, waarom?

Hierop aansluitend, zeiden de leden van de V.V.D.-fractie ook een eigen berekening te hebben gemaakt van de naar hun mening ongunstige personeelskosten van een verzelfstandigde SDU, in vergelijking met andere bedrijven in de grafische sector. Zij vroegen de regering om een beredeneerde reactie op die berekening. Blijkens het onderzoek «indicatieve loon- en salarisvergelijking» van maart 1987 van Organisatie-Adviesbureau Van de Bunt, zou de SDU na de verzelfstandiging met een forse loonkostenstijging te maken krijgen. Ervan uitgaande dat bij invoering van een 36-urige werkweek (een grafische c.a.o.-voorwaarde) geen herbezetting zal plaatsvinden, zal de totale, jaarlijkse loonsom uitkomen op f 66,3 miljoen. Ten opzichte van de huidige loonkosten zou dit een stijging van 21% (+ f 12 miljoen) betekenen. Door de voorgestelde netto salarisgarantie (gevolg van de huidige ambtelijke beloningsstructuur) en de omstandigheid, dat na 1 januari 1988 premies in het kader van de sociale wetgeving afgedragen zouden moeten worden, zou de totale loonsom op f 65,3 miljoen komen. Daarnaast zouden ingevolge de grafische c.a.o. voor Midden- en Hogere Kaderfunctionarissen verhogingen van de bruto salarissen moeten worden doorgevoerd. Voor afdelingen, die nog onvoldoende toegerust zijn om marktconform te kunnen opereren (commerciële zaken, research/development, bedrijfs-economische afdeling enzovoorts), zullen voorts nieuwe medewerkers (uit de particuliere sector) aangetrokken moeten worden. Het vorengenoemde impliceert dat de totale loonkosten nog eens met f 1 miljoen toenemen.

Indien wegens de arbeidstijdverkorting (van een 38-urige naar een 36-urige werkweek) ook nog herbezetting noodzakelijk is, dan wordt de totale loonsom niet f 66,3 miljoen, maar f 70,3 miljoen (nu f 54,3 miljoen) per jaar. Een stijging dus van 29% ten opzichte van de huidige situatie! Het ziet er naar uit dat dit op de openingsbalans voor de komende 5 jaar een minimale voorziening vergt van f 72,0 miljoen. Is het bedrijf wel in staat om deze kosten zelf op te brengen? Immers: de netto winst over 1986 bedroeg f 6,0 miljoen bij een omzet van f 238,2 miljoen. Welke additionele middelen overweegt de regering in dit verband eventueel (maximaal) aan een verzelfstandigde SDU «mee te geven»?

Op welke wijze wil en kan de regering voorkomen dat, na de verzelfstandiging van de SDU tot NV, de ministeries in eigen beheer of extern elders drukwerk gaan verzorgen? Of zullen de verschillende ministeries zich, bij uitbesteding van drukwerk, op enigerlei wijze (willen) binden aan de SDU, dan wel zullen zij steeds de meest aantrekkelijke marktaanbiedingen prefereren? Is de regering voornemens in te springen in de eventuele verliezen van de NV SDU in de periode 1988-1993? Wat is de regering voornemens te doen, wanneer de aandelen niet dan met (groot)budgettair nadeel verkoopbaar blijken?

Is er onderzoek verricht naar de gevolgen van de verzelfstandiging voor de verschillende kostencategorieën bij voorbeeld, naast de personele, ook de huisvestingskosten? Zo ja, wat zijn dan de resultaten van dit onderzoek? Zijn deze gevolgen betrokken in de beoordeling van de rentabiliteitsverwachting? Kan de regering een beeld geven van de te verwachten kosten per eenheid produkt, zowel in de grafische als in de uitgeverijsector en van de kosten die de concurrenten maken per eenheid vergelijkbaar produkt? Welke conclusie kan hieruit worden getrokken voor de concurrentiepositie van de verzelfstandigde SDU? Is terzake ooit het oordeel van een marketing-adviesbureau ingewonnen?

Al deze vragen en twijfels overziende, hadden de leden van de V.V.D.-fractie de indruk dat een verzelfstandigde SDU wel eens met onevenredig hoge kosten en een minder gunstig respectievelijk slecht imago zou moeten starten. Zij vroegen zich daarom af of de positie van de SDU als particulier bedrijf in een verzelfstandigde vorm niet (tamelijk) kansloos zou zijn en of niet al kort na de start sprake zal (kunnen) zijn van een verliesgevende exploitatie, waarbij uiteraard de Rijksoverheid – en daarmee de Nederlandse belastingbetaler – de rekening zou kunnen

krijgen gepresenteerd in de vorm van een (zeer) geringe verkoopopbrengst van aandelen van een bedrijf met een inventaris die een hoge boekwaarde heeft.

Deze leden vonden het dan ook merkwaardig dat geen alternatieve oplossing voor verzelfstandiging aan de Kamer is voorgelegd.

Zo'n alternatief zou kunnen bestaan in:

- de participatie van derden (particulieren) in een op te richten NV;
- de gehele of gedeeltelijke verkoop van de SDU aan een bestaand of nieuw op te richten grafisch bedrijf.

Als zo'n verkoop, netto ruim f 100 miljoen zou kunnen opleveren, dan zou deze opbrengst voor een gedeelte kunnen worden aangewend voor eventueel noodzakelijke, sociale begeleidingsmaatregelen voor het aanwezige personeel van de SDU. Voor het overgrote deel zouden deze gelden kunnen worden aangewend voor investeringen in de infrastructuur en/of het opheffen van milieuproblemen.

De leden van de V.V.D.-fractie noemden als voorbeeld de verbetering van vaarwegen, waardoor zowel achterstanden in het onderhoud zouden kunnen worden ingelopen als ook positieve impulsen zouden worden gegeven aan de werkgelegenheid in de bagger- en oeverwerkensector terwijl tevens verbeteringen in het milieu zouden kunnen optreden. De leden van de V.V.D.-fractie verzochten de regering dit alternatief alsnog met spoed te onderzoeken en uit te werken.

De leden van de fractie van de S.G.P. vroegen of de regering reeds enig inzicht heeft in de omvang van de verwachte opbrengst van de privatisering van het SDU.

Met betrekking tot de financiële positie van de SDU zou het lid van de R.P.F.-fractie gaarne een antwoord ontvangen op de vraag wat verstaan dient te worden onder «de kritische bezinning op het niveau en het bedrijfsinherente karakter van de kosten en de daarvan af te leiden verkoopprijzen». Betekent dit, dat de kosten direct na de verzelfstandiging drastisch omlaag zouden moeten en de verkoopprijzen evenredig omhoog?

3. Personele gevolgen

De leden van de fractie van het C.D.A. merkten op dat de regering zich op het standpunt stelt dat de toekomstige arbeidsvoorwaarden in hun geheel niet ongunstiger mogen zijn dan de huidige. Om dit te bereiken zullen er waar nodig voorzieningen getroffen worden. Deze moeten op sommige punten kunnen leiden tot afwijkingen ten opzichte van de arbeidsvoorwaarden elders in de bedrijfstak. De leden van de C.D.A.-fractie wilden weten aan wat voor voorbeelden de regering daarbij denkt, afgezien van het door haar genoemde eigen bedrijfspensioenfonds.

Deze leden vroegen ook op welke gronden de regering denkt bezwaren van personeelsleden gegrond of ongegrond te verklaren.

Ook wensten zij te vernemen hoe de omvang van het personeel zich ontwikkelt. Volgens het jongste jaarverslag daalt het aantal personeelsleden en brengt het proces van verandering onrust en onzekerheid mee. Hoe oordeelt de regering daarover? Zijn er aanwijzingen dat veel personeelsleden de overgang naar de vennootschap bezwaarlijk vinden?

Met waardering hadden de leden van de P.v.d.A.-fractie kennis genomen van het feit dat de werknemers van de SDU zich in beginsel niet afkerig van de voorgestelde verzelfstandiging hadden opgesteld. Noblesse oblige: van de regering mag thans worden verwacht, zo stelden deze leden, dat knelpunten van personele aard van de zijde van de rijksoverheid met de nodige souplesse worden benaderd.

Deze leden constateerden dat ook hoofdstuk 3 van de memorie van toelichting slechts van een globale toelichting is voorzien. Zij maakten hierbij dan ook dezelfde kanttekening als bij de vorige paragraaf en drongen sterk aan het spoedig verschaffen van meer concrete informatie.

Op welke wijze zullen aan de in deze paragraaf gememoreerde uitgangspunten in de praktijk gestalte worden gegeven? Op welke wijze zijn daarbij vakorganisaties en Bijzondere Commissie betrokken? Welke problemen zijn in het overleg nog niet (geheel) opgelost? Bestaan ook hier budgettaire beperkingen die de voortgang doen stagneren?

Dezelfde leden vroegen tevens of meegedeeld kan worden welke ervaringen inmiddels zijn opgedaan en welke oplossingen zijn gevonden met de «ontambtelijking» van overheidspersoneel bij andere verzelfstandigingen, zoals die van de Postbank en van het Loodswezen. Zij dachten daarbij in het bijzonder aan een aantal aspecten van de pensioenproblematiek en vroegen in dit verband naar de gevolgen daarvan voor de oprichting van een eigen bedrijfspensioenfonds bij de NV SDU, mede in het licht van de door de Kamer aangenomen motie-Frissen/Paulis (13 969, nr. 135). Kan ook worden uiteengezet hoe het knelpunt van de compensatie van de opgebouwde wachtgeldrechten wordt geregeld? Wat is het oordeel van de regering over de aanbeveling in het rapport-Van de Bunt om de te verwachten structurele verhoging van de loonkosten, in verband met continuering van de bestaande rechten van groepen van personeelsleden, niet ten laste te laten komen van de exploitatie van de verzelfstandigde SDU, «maar te financieren vanuit een daartoe te bestemmen voorziening in de openingsbalans»?

Nader ingaande op de sociale aspecten van de nu voorgestelde verzelfstandiging, hadden de leden van de V.V.D.-fractie nog enkele volgende vragen en opmerkingen. Is de regering voornemens om ten eeuwigden dage de garantie aan het huidige personeel te geven, dat de «voorwaarden van een arbeidsovereenkomst bij de NV SDU in hun geheel niet ongunstiger mogen zijn dan die welke voor een personeelslid gelden uit hoofde van zijn dienstbetrekking bij het huidige Staatsbedrijf»? Of overweegt de regering hiervoor een maximale termijn te stellen, bij voorbeeld 1 à 5 jaren? Welke precedents zijn er al of kunnen op dit punt voor andere privatiseringsgevallen ontstaan?

Deze leden wezen er op dat ongetwijfeld minstens 60% van het huidige personeel nú al beter wordt gehonoreerd dan vergelijkbare werknemers in de grafische particuliere sector. Een ten eeuwigden dage gegarandeerde netto-inkomenspositie zou ook binnen het nieuwe bedrijf problemen kunnen geven ten opzichte van nieuw personeel.

Is er al iets – en zo ja, wát dan – geregeld ter waarborging van de aanspraken op ouderdomspensioen? Wat zijn de verschillende voor- en nadelen – ook voor de financiële situatie van de SDU – van de volgende 3 mogelijkheden:

- blijven bij het Abp;
- aansluiten bij de pensioenregeling in de grafische bedrijfstak;
- een eigen SDU-pensioenfonds?

Indien niet wordt gekozen voor het Abp, moet er dan vanuit worden gegaan, dat het in verband hiermee over te dragen vermogen op dezelfde wijze zal worden berekend als bij de PTT (Postbank) is geschied?

Heeft de regering al een standpunt inzake de onderbrenging van de VUT-rechten? Kunnen de financiële gevolgen daarvan voor de SDU worden aangegeven?

Krijgen de medewerkers voor de bepaling van de VUT-rechten de reeds vervulde overheidsjaren mee? Waarom is ter zake niets vermeld in de memorie van toelichting? Heeft de regering zich al een beeld gevormd over het nieuwe bezoldigingssysteem, dat binnen de NV SDU gaat gelden? Is het in verband met de voorgestelde netto inkomensgarantie mogelijk, om de BBRA-schalen om te zetten in een stelsel van schalen, dat aansluit bij de bedrijfstak-c.a.o.'s?

Aan hoeveel medewerkers van de SDU is in het jaar 1987 reorganisatie-ontslag (al dan niet «op verzoek») verleend? Komen de wachtgeldrechten

(krachtens het Rijkswachtgeldbesluit 1959) en uitkeringen (krachtens de Uitkeringsregeling 1966) ten laste van de rijksoverheid of ten laste van de NV SDU?

Indien de NV SDU de rekening van laatstbedoelde wachtgeld-/uitkeringen krijgt gepresenteerd, hoe hoog is dan de ter zake getroffen voorziening en aan welke wachtgeld-/uitkeringsbedragen wordt dan gedacht voor de periode 1988-1993?

De leden van de fractie van de S.G.P. vroegen hoe de mogelijkheden en de wenselijkheid van een eigen SDU-pensioenfonds zich verhouden tot de uitkomsten van het in maart jl. gehouden debat over de pensioenbreuk. Laten de huidige regelingen het toe dat het ABP als pensioenfonds optreedt voor geprivatiseerde overheidsonderdelen, waarbij de nieuwe zelfstandige bedrijven overigens zelf kunnen beslissen over de inhoud van de pensioenregeling?

Het lid van de G.P.V.-fractie constateerde dat het verlies van het ambtenaarschap van het personeel onder meer gevolgen heeft voor de pensioenregeling. Zo wordt gedacht aan een eigen bedrijfspensioenfonds.

Zal een overgang van het Abp naar een dergelijk fonds negatieve pensioenbreukconsequenties tot gevolg kunnen hebben? Ook vroeg hij naar de verhouding tussen de nieuwe arbeidsovereenkomst voor het personeel en de c.a.o. voor het grafisch bedrijf.

Uit het eerder genoemde nummer van «in Druk» valt op te maken, dat vele personeelsleden in de verzelfstandiging meer voor- dan nadelen zien, althans volgens hoofddirecteur Peters van de SDU. Het lid van de R.P.F.-fractie vroeg of de regering deze indruk deelt. Of verwacht zij, dat bij velen toch nog bezwaren zullen rijzen? In dit verband vernam hij ook graag of de oprichting van een eigen bedrijfspensioenfonds per 1 januari 1988, dan wel op de eventueel latere oprichtingsdatum van de NV SDU zal kunnen plaatsvinden. Zo neen, wanneer zal dit dan wel het geval zijn? Op welke basis zal de overdracht van de reeds opgebouwde pensioenrechten plaatsvinden? Ten slotte informeerde dit lid naar de realisatie van het streven, het onderhavig wetsvoorstel op 30 november 1987 in het Staatsblad te plaatsen. Is de consequentie van het niet halen van deze datum, dat de verzelfstandiging een jaar moet worden opgeschoven? Welke consequenties zou dit hebben voor de bedrijfsvoering van de SDU?

4. Artikelen

Artikel 2

De leden van de P.v.d.A.-fractie nodigden de regering uit uiteen te zetten waarom juist voor de rechtsvorm van de NV gekozen is. Wat de inrichting van de NV betreft, verwezen zij naar hun opmerkingen ter zake in het algemene deel van dit verslag. Is overwogen de afwijking van het vennootschapsrecht in verband met het tijdstip van oprichting van een ondernemingsraad aan een zeer beperkte tijdsperiode te binden? Mag worden verwacht dat in de tussentijdse periode de Bijzondere Commissie in de gelegenheid wordt gesteld te functioneren als ware zij een ondernemingsraad?

Artikel 3

De leden van de C.D.A.-fractie wezen op de mededeling van de regering dat nu nog niet is te voorzien of het wenselijk is dat alle vermogensbestanddelen van de Staat naar de nieuwe vennootschap overgaan. Dit is moeilijk voor bestrijding vatbaar, maar toch kwam bij deze leden de vraag op wat de relevantie van deze stelling is. Deze vraag klemmt te meer

daar er fiscale gevolgen aan verbonden kunnen zijn, zoals blijkt uit de memorie van toelichting op blz. 8. Aan wat voor vermogensbestanddelen denkt de regering?

De leden van de P.v.d.A.-fractie herinnerden aan de opmerking van de Raad van State «dat het in ons rechtsbestel zeer ongebruikelijk is dat schulden van de ene debiteur kunnen overgaan op de andere zonder dat de crediteur daarmee instemt». Ze vroegen de regering of op dit punt een voorziening getroffen wordt.

- Mag ervan worden uitgegaan, zo vroegen deze leden, dat in principe voor alle lasten, die voortvloeien uit de bedrijfsvoering van het Staatsbedrijf bij de oprichting van de NV SDU voorzieningen zullen worden getroffen en dat slechts achteraf voor niet te voorziene lasten op dit terrein compensatie zal worden geboden? Kan tevens worden aangegeven, welke vermogensbestanddelen de Minister van Binnenlandse Zaken eventueel kan uitzonderen van de overgang van het Staatsbedrijf naar de NV SDU?

Artikel 4

De leden van de fractie van het C.D.A. vroegen wat de regering beoogt met de mogelijkheid om een agioreserve te vormen en leningen te creëren.

Op de merites van dit artikel wensten de leden van de P.v.d.A.-fractie terug te komen zodra de door hen in het algemene gedeelte van dit voorlopig verslag genoemde gegevens beschikbaar zijn.

Artikel 5

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen welke de mening is van de Ondernemingsraad over dit artikel

De leden van de P.v.d.A.-fractie constateerden dat naar aanleiding van de kritiek van de Raad van State dit artikel weliswaar gedeeltelijk anders is geredigeerd, maar dat niet tegemoet is gekomen aan het bezwaar van de Raad van State tegen het instrument van de ministeriële regeling in plaats van bij algemene maatregel van bestuur. Ze verzochten daarom om een nadere uiteenzetting ter zake.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen welke overgangsmaatregelen worden bedoeld in het vierde lid van dit artikel. Ook wensten zij te vernemen op welke voorziening wordt gedoeld in de voorlaatste alinea van hoofdstuk 2 van de memorie van toelichting.

Artikel 7

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen waarom de nieuwe NV haar eigen voorgeschiedenis niet mag houden.

Artikel 9

De heffing van overdrachtsbelasting blijft, zo stelt de regering in de toelichting op dit artikel, achterwege omdat de situatie lijkt op de situatie waarin vrijstelling krachtens artikel 15, eerste lid, onderdeel e, van de Wet op de belastingen van rechtsverkeer verkregen wordt. Wil de regering dit nader toelichten?

Artikel 11

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen de regering welke nieuwe datum voor inwerkingtreding zij voor ogen heeft nu die van 1 januari 1988 door de late indiening van de wet niet haalbaar zal blijken te zijn. Op voorwaarde dat de kwestie van de openingsbalans en het sociaal plan bevredigend geregeld zijn, spraken deze leden nadrukkelijk uit het gewenst te achten dat het uitstel van de verzelfstandiging tot enkele maanden beperkt blijft.

De voorzitter van de commissie,
Hennekam

De griffier van de commissie,
Nieuwenhuizen